

УДК 336.711.001.86

**БАНК РОЗВИТКУ ЯК ІНСТИТУТ ДОВГОСТРОКОВОГО ФІНАНСУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

*Шаповал Ю. І., аспірантка, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
shapovaljulia@ukr.net*

Узагальнено зарубіжний досвід створення банків розвитку та розглянуто основні напрямки їх інвестиційної діяльності. Визначено потенційні переваги Державного банку розвитку України та виявлено основні ризики його функціонування. Обґрунтовано, що Державний банк розвитку може стати одним із перспективних інвесторів вітчизняної економіки, який сприятиме збільшенню масштабів середньо- та довгострокового кредитування інвестиційних та інноваційних проектів в національній економіці.

Ключові слова: банк розвитку, Державний банк розвитку України, фінансування, переваги, ризики, напрямки інвестиційної діяльності.

Постановка проблеми. В останні роки економічна політика в країнах, що розвиваються, сприяла суттєвому нарощуванню

зовнішньої вразливості. Кредитний бум в потоках капіталу, який розпочався з 2000-х рр., породжує серйозні дисбаланси у націо-

нальній економіці та створює небезпеку раптової зупинки та розвороту цих потоків. Ці негативні процеси стають підґрунтям виникнення ризиків дестабілізації і зменшують можливості України залучати зовнішні джерела фінансування, які вкрай необхідні для створення конкурентоспроможної національної економіки. Нарощування вітчизняною економікою конкурентоспроможності вимагає значних структурних трансформацій, зокрема в частині переорієнтації інвестиційних потоків.

Як зазначалось багатьма дослідниками, Україна має значні прогалини в фінансуванні критично важливих галузей, зокрема, галузей інфраструктури, які необхідні для сприяння модернізації сільського господарства, розвитку промислового потенціалу. Це вимагає масштабного і довгострокового фінансування, яке навряд чи можна забезпечити через комерційні банки або завдяки ринкам капіталу. Як свідчить світовий досвід, банк розвитку може стати важливим інструментом активізації довгострокового фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність створення банку розвитку вже тривалий час обговорювалася вітчизняними та зарубіжними дослідниками. Роль такої банківської установи в процесах фінансового забезпечення інвестиційних процесах аналізували Даниленко А. І., Ісаєв Ю. О., Гаркавенко В. І., Шелудько Н. М., Савлук М. І., Абалкіна А. А., Катасонов В. Ю. та інші дослідники [1;2]. Однак, незважаючи на певний доробок, у світлі прийняття рішення про створення Державного банку розвитку України виникає ряд проблем, які потребують подальших досліджень і свого вирішення.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є узагальнення світового досвіду функціонування банків розвитку, виокремлення основних напрямів їх інвестиційної діяльності, визначення потенційних переваг і ризиків Державного банку розвитку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення банків розвитку є широко поширеною і успішно діючою практикою в світі. Аналіз останніх досліджень дозволяє виділити основні передумови створення бан-

ків розвитку, а саме: необхідність подолання економічної кризи, відновлення виробництва у повоєнний період, сприяння реструктуризації окремих галузей або секторів економіки, стимулювання інвестиційних процесів у межах державної промислової (структурної, інвестиційної) політики країни [1, с. 322].

Наприклад, в Японії для повоєнного відновлення економіки були створені Японський банк розвитку і Державна фінансова корпорація розвитку Хоккайдо-Тохоку, які в подальшому були скасовані, а на їх базі утворено Банк розвитку Японії. На підставі Закону про Банк розвитку Японії у 2008 році він був перетворений в акціонерне товариство, єдиним акціонером якого є держава. Протягом 5–7 років передбачається приватизація банку [2, с. 182]. Станом на 31.03.13 обсяг кредитів у сектори електроенергії, газу, тепла і води становив 2,8319 млрд. єн, що становить 20,2% від загального обсягу кредитування; в транспортну інфраструктуру – 2,8102 млрд. єн або 20,1%; в секторі нерухомості – 1,6632 млрд. єн або 11,9%; в медичний та соціально-культурний сектори – 67,3 млрд. єн. З 2004 року Банк розвитку Японії забезпечив фінансування більш ніж 371 екологічних компаній, з наростаючим підсумком у розмірі 643,1 млрд. єн [3].

Бразильський банк розвитку (BNDES) був створений у 1952 році з метою сприяння розвитку промисловості та інфраструктури в країні, та є основним фінансовим інститутом, що надає довгострокове фінансування, а також виконує функцію експортного банку Бразилії. Стратегічні пріоритети діяльності BNDES визнаються федеральним урядом Бразилії в залежності від пріоритетів розвитку економіки Бразилії:

в 1950-і рр. – інфраструктура транспорту, сталеливарна промисловість;

в 1960-і рр. – важка промисловість, технологічний розвиток;

в 1970-і рр. – імпортозаміщення, сировинні галузі, оновлення промислового обладнання;

в 1980-і рр. – енергетика, сільське господарство, підтримка ринкових інтеграційних процесів в економіці;

в 1990-і рр. – приватна інфраструктура, експорт, управління приватизацією,

міський і соціальний розвиток;

в 2000-і рр. – інфраструктура, структурні зміни в промисловості, експорт, розвиток соціальної сфери;

нині – технологічні інновації та політика сталого розвитку.

За своєю організаційно-правовою формою банк є федеральним державним унітарним підприємством і працює безпосередньо під керівництвом Міністерства розвитку, промисловості і зовнішньої торгівлі. До складу групи BNDES входять чотири дочірні компанії: BNDESPAR – надання часткового фінансування; FINAME – фінансування виробництва та придбання машин та обладнання; BNDES Limited, UK – підтримка бразильських підприємств за кордоном; EXIM Brazil – кредитування зовнішньоторговельних операцій, надання державних гарантій за експортними кредитами, страхування експортних кредитів і угод від політичних та інших видів ризиків [4, с. 2]. До речі, саме завдяки зусиллям цього банку літаки концерну Empresa Brasileira de Aeronáutica стали відомими у всьому світі.

Банк розвитку Китаю був створений в результаті реформування державних і комерційних банків з метою забезпечення модернізації соціально-економічного розвитку країни. Він функціонує у формі державної акціонерної компанії, яка повністю належить державі. Банк бере активну участь у фінансуванні проектів соціально-економічного розвитку країни в сферах інфраструктури, міського господарства, малого та середнього підприємництва, сільського господарства, а також спеціальних програм у сферах освіти, охорони здоров'я та захисту природи.

У рамках державної програми по виходу китайського бізнесу на світові ринки банк створив п'ять фондів і три спеціалізовані керуючі компанії. Одним з таких фондів, заснованих у 2007 р., є Китайський фонд розвитку Африки (CADFund). Він є найбільшим фондом приватного капіталу, що спеціалізуються виключно на інвестиціях в Африку. Перший етап капіталізації фонду, здійснений Банком розвитку Китаю, оцінюється в 1 млрд. дол. США. Надалі планується збільшити капітал до 5 млрд. дол. США [5, с. 13].

Корейський банк розвитку був створений у 1954 р. з метою сприяння модернізації та індустріалізації національної економіки. За відносно короткий історичний період часу банк сприяв перетворенню Республіки Корея в нову індустріальну країну. У жовтні 2009 р. була заснована Група Корейського банку розвитку. Група складається з КБР і його дочірніх організацій: Daewoo Securities – банківські інвестиційні послуги, торгівля на ринку цінних паперів, андеррайтинг; KDB Capital – лізингові послуги, венчурне фінансування, факторингові операції; KDB Asset Management – управління активами, трастові послуги, інвестиційний консалтинг; Korea Infrastructure Investments Asset Management – управління активами, інвестиції в проекти розвитку інфраструктури, проекти розвитку альтернативних джерел енергії [6, с. 3]. В процесі зміни пріоритетів економічної політики країни змінювалися і основні функції Корейського банку розвитку (табл.1).

Банк розвитку Королівства Нідерландів (FMO) був заснований у 1970 р. урядом спільно з групою приватних компаній і профспілкових організацій. Основним напрямком діяльності банку є надання довгострокових кредитів приватним компаніям і фінансовим установам в країнах Азії, Латинської Америки, Африки та інших регіонах, що розвиваються. Банк має широкий досвід фінансування проектів у сферах фінансів, енергетики та житлового будівництва. FMO інвестує як власні, так і державні кошти.

FMO здійснює інвестиційну діяльність через такі фонди:

– Фонд розвитку енергетики: фінансує проекти у сфері енергозбереження, альтернативної енергетики. У 2010 р. через нього було інвестовано 9 млн. євро;

– Фонд розвитку індустріальної бази: підтримує розповсюдження технічних і управлінських ноу-хау. У 2010 р. фонд розподілив 6 млн. євро;

– Фонд ринків, що розвиваються: надає фінансування голландським малим і середнім підприємствам для здійснення інвестицій у країни. Розмір портфеля інвестицій становить 90,5 млн. євро. У 2010 р. FMO інвестував 28 млн. євро;

Еволюція основних функцій Корейського банку розвитку

Період	Функції	Пріоритетні галузі
1950-і рр.	Фінансування післявоєнного відновлення економіки	Базові галузі промисловості (будівництво, металургія, електроенергетика)
1960 – 1970 рр.	Фінансування розвитку експортного потенціалу	Експортні сектори економіки, важка і хімічна промисловість
1980-і рр.	Стимулювання розвитку експортно-орієнтованих галузей	Автомобілебудування, електроніка, важка і хімічна Промисловість
1990-і рр.	Підтримка розвитку великих Національних корпорацій	Електронні компоненти та інформаційні технології
1998 р. Азіатська фінансова криза	Реструктуризація банківської системи	Базові галузі економіки
2000 – 2007 рр.	Стимулювання інноваційного розвитку, венчурне фінансування	Наукомісткі галузі
2008 – 2010 рр. Світова фінансова криза	Стабілізація фінансового та валютного ринку, стимулювання реального сектору економіки	Сфера технологічних інновацій

Джерело [6, с. 2]

– Фонд розвитку інфраструктури: надає довгострокове фінансування для інфраструктурних проектів в найменш розвинених і бідних країнах. У 2010 р. уряд Нідерландів збільшив свою участь у фонді, в результаті обсяг інвестицій ФМО збільшився на 27 млн. євро [5, с. 16]. Канадський банк розвитку бізнесу (КБРБ) має свою передісторію створення у 1944 р. Сьогодні це – акціонерне товариство зі 100-відсотковою державною участю. Місія КБРБ полягає у сприянні створенню та розвитку малих і середніх підприємств за допомогою фінансової підтримки, включаючи венчурне фінансування. Особливістю КБРБ є те, що він функціонує як комерційний фінансовий інститут. Оскільки його основна діяльність приносить прибуток, він не фінансується з державного бюджету. При цьому Уряд Канади щорічно отримує від банку дивідендні виплати. За 2013 рік КБРБ надав фінансову підтримку більш ніж 1060 підприємцям. Клієнти отримали кредити на суму 4,1 млрд. дол. США через 9195 угод, що на 13,5 % більше порівняно з 2012 р. Чистий прибуток склав 441,5 млн. дол. США, у порівнянні з 504,7 млн. дол. США в 2012 фінансовому році [7]. Африканський банк розвитку (АБР) був заснований в 1964 році, щоб сприяти економічному розвитку на всьому Африканському континенті, надаючи для цього фінансові ресурси. Власний капітал банку ста-

новить близько 100 млрд. дол. США. Країни-члени внесли лише 7,6 % від цієї суми, але гарантують внесення 92,4 % за першою вимогою. Під ці гарантії АБР здатний залучати кошти на світовому ринку облігацій. Завдяки цьому банк має можливість розпоряджатися значними фінансовими ресурсами, але при цьому більшу частину в його капіталі (майже 60 %) мають країни Африки. У 2012 році обсяг операцій склав 4,25 млрд. UA в порівнянні з 5,72 млрд. UA в 2011 році. Обсяг кредитів та грантів на багатонаціональні проекти склав 812 млн. UA (22,5 %) [8].

Успішним досвідом можна назвати і створення Банку розвитку Республіки Білорусь в 2011 році за указом президента для фінансування державних програм і соціально значущих інвестиційних проектів. шляхом надання юридичним особам та індивідуальним підприємцям кредитів. В пріоритетному порядку здійснює кредитування проектів, включених в державні програми розвитку агропромислового комплексу, створення чи розвитку високотехнологічних виробництв. Вже в грудні 2012 року Банк розвитку прийняв заборгованість 166 підприємств АПК за 254 кредитними договорами на 2,1 трлн. білоруських рублів. Одним з пріоритетних напрямків є фінансування державної програми розвитку молочної галузі, зокрема будівництва молочно-

варних ферм та оснащення їх холодильним і доїльним обладнанням.

За 2013 рік банк отримав прибуток у розмірі 1,6 трлн рублів, з яких близько 30 % (близько 500 млрд. рублів) було перераховано до державного бюджету. При цьому рентабельність діяльності банку розвитку становила 17,3 %, рентабельність активів – 5,4 %. З 4,4 трлн. рублів виданих за минулий рік кредитів близько 3 трлн. рублів припало на агропромисловий комплекс [9].

Якщо в Білорусії вдалося не тільки зберегти, а й розвинути економічний потенціал, то в Казахстані цілком успішно створюються нові галузі. Однією з ключових структур в цьому процесі є Банк розвитку Казахстану (БРК), який було створено у 2001 році. БРК виступає одним з найбільших інвестиційних операторів державної програми форсованого індустріально-інноваційного розвитку. За законом банк не має права розподіляти чистий прибуток, який спрямовується виключно на формування резервів, у тому числі на формування резервного капіталу.

З початку діяльності за рахунок інвестицій БРК було реалізовано 69 інвестиційних проектів, створено 18 тис. постійних робочих місць, залучено у економіку 11 млрд. дол. США. За 12 років роботи БРК схвалив фінансування проектів на суму 11,6 млрд. дол. США. Щорічно до бюджету від підприємств, введених в експлуатацію за рахунок інвестицій від БРК, надходить 30 млрд. тенге податкових платежів. За фінансової підтримки БРК в експлуатацію введено 17 проектів державної програми форсованого індустріально-інноваційного розвитку вартістю 7,6 млрд. дол. США.

6 лютого 2014 року БРК виділив 27 млрд. тенге комерційним банкам для стимулювання кредитування бізнесу. Суть Програми полягає у видачі порівняно «довгих» і «дешевих» грошей бізнесу через надання фінансування БРК комерційним банкам. Завдяки особливому статусу, БРК має найвищі кредитні рейтинги серед банків, що дозволяє йому залучати зовнішні та внутрішні запозичення на найбільш вигідних умовах. Далі БРК кредитує комерційні банки під 7,9 % річних. Банки, у свою чергу, фінансують проекти приватного сектора. Суми позик

для суб'єктів приватного підприємництва складуть від 500 млн. до 4,5 млрд. тенге. БРК, у свою чергу, зосередиться на фінансуванні великих індустріальних та інфраструктурних проектів вартістю від 4,5 млрд. тенге (30 млн. дол. США) [10].

Крім того, в Казахстані у 2008 році було створено АТ «Фонд національного добробуту Самрук-Казина» для управління належними йому пакетами акцій національних інститутів розвитку, національних компаній. Фонд володіє 100-% або мажоритарною долею в стратегічних казахстанських компаніях, які ведуть діяльність у ключових галузях економіки, таких як електроенергетика, нафтогазовий сектор, гірничо-видобувна промисловість, транспортна та інші галузі. Сукупні консолідовані активи групи складають більше 50% ВВП Казахстану. «Самрук-Казина» забезпечує 27% податкових доходів, 6% всіх робочих місць та інвестиції на рівні близько 7%–10% ВВП на рік.

У період світової економічної кризи уряд і «Самрук-Казина» увійшли в капітал низки великих казахстанських банків, а також надали підтримку в реструктуризації заборгованості деяких з них.

Робота «Самрук-Казина» побудована на сприянні в реалізації політики Фонду та участі в реалізації закупівель. Починаючи з 2009 року, в Правилах закупівель постійно збільшувалась кількість пільг і преференцій для вітчизняних товаровиробників і постачальників.

Утвердження Фондом програми сприяння модернізації діючих та створення нових виробництв було націлено на синхронізацію інвестиційного та закупівельного процесів. Для цих цілей в структурі Холдингу функціонують дві спеціалізовані організації: «Самрук-Казина Контракт» і «Самрук-Казина Інвест».

За сприяння компаній Фонду казахстанськими підприємствами за 3 роки освоєно виробництво близько 3 тисяч найменуваних постійно запитуваної імпортозамінної продукції. За участю «Казакстантеміржолі» організовано 22 нових виробництва, в тому числі введені в експлуатацію заводи з випуску тепловозів за технологією General Electric і пасажирських вагонів в Астані, а вантажних вагонів в Екібастузі [11].

Успішне функціонування Банку розвитку Казахстану та «Фонду національного добробуту «Самрук-Казина» сприяли тому, що у 2013 році Казахстан посів 55-те місце за рівнем підприємництва і можливостям ведення бізнесу та поліпшив свою позицію на сім пунктів, в порівнянні з 2012 роком [12].

Країни БРІКС теж прийняли рішення про створення банку розвитку 26–27 березня 2013 року. Капітал банку складе 100 млрд. дол. США. Створення банку розвитку направлено на надання коштів для розвитку інфраструктурних проєктів. Це необхідний крок, оскільки сьогодні країни БРІКС втрачають позиції лідерів економічного зростання у світі.

Спільним для більшості банків розвит-

ку є те, що такі банки стали «корисними». В основному вони спеціалізуються на пільговому фінансуванні інвестиційних проєктів. Їх головним завданням є створення умов для економічного зростання і стимулювання інвестицій.

Незважаючи на виявлені відмінності, активність і успіх банків розвитку залежать від виконання вимог, зазначених на рис. 1. Банк розвитку реалізує свої цілі через такі основні напрямки діяльності – табл. 2. Основні напрямки діяльності кожного банку розвитку можуть бути визначені як пріоритети, навколо яких банк функціонує. Як правило, вони охоплюють всі або деякі з наступних елементів:

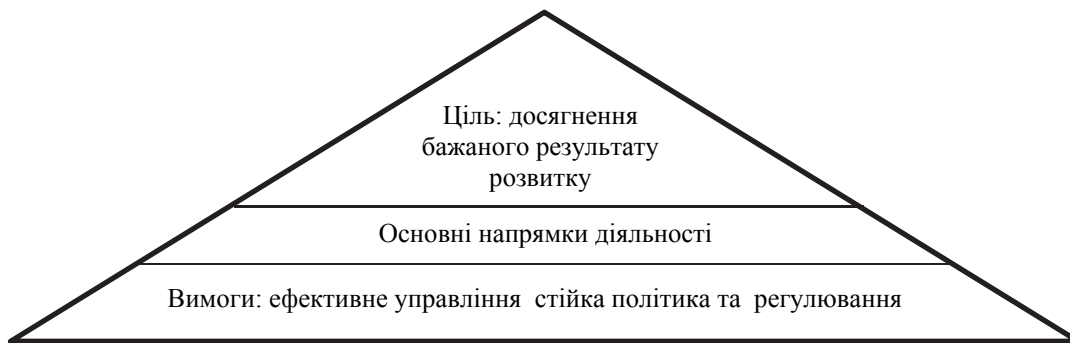

Рис.1. Піраміда функціонування банку розвитку [13, с. 11]

Таблиця 2

Основні напрямки діяльності банку розвитку

Напрямок діяльності	Ціль	Механізм
оцінка	проєкт	Унікальною характеристикою банків розвитку, є те, що вони розглядають можливість фінансування проєктів не тільки з урахуванням фінансової окупності, а й звертають увагу на економічний і соціальний вплив на розвиток.
співпраця	інвестор	Надаючи довгострокове фінансування, банк розвитку є ключовим елементом в забезпечення капітальних ресурсів для проєктів з періодом у 20 або 30 років, що характерно для інфраструктурних проєктів.
залучення	капітал	Діючи в якості каталізатора, банк розвитку може допомогти залучити іноземних інвесторів, гарантів, регіональних та міжнародних фінансових установ.
підтримка	виробничий сектор	Технічна допомога стає все більш важливою частиною діяльності банку розвитку для підтримки продуктивного сектору та експортні галузі.
полегшити	Фінансова криза	Банк розвитку може запропонувати антициклічне фінансування, забезпечуючи ресурсами кредитні ринки і ринки капіталу під час кризи.

Джерело [13, с. 12]

– фінансування інфраструктури: забезпечується за допомогою об'єднання середньо- та довгострокових державних і приватних фінансових ресурсів. Як правило, більшість країн гостро потребує фінансування

інфраструктури і таке кредитування становить більшу частину діяльності такої установи як банк розвитку;

– інші види фінансування: короткострокове фінансування, сек'юритизація, синдика-

ція;

– підтримка виробничого сектору реалізується для підтримки структурних змін відповідно до стратегії розвитку, а також для створення сприятливих умов для поліпшення якості і конкурентоспроможності товарів і послуг на внутрішньому та світових ринках.

Державний банк розвитку України має стати банком першого рівня. Він буде займатися рефінансуванням комерційних банків для реалізації довгострокових інвестиційних проєктів. Місія Державного банку розвитку полягає в створенні сприятливих умов для розвитку економіки України через сприяння розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності і підтримку вітчизняного товаровиробника. Державний банк розвитку, по суті, буде виконувати роль внутрішнього інвестора.

Єдиними клієнтами Державного банку розвитку будуть виключно юридичні особи, які хочуть отримати довгострокові інвестиції на розвиток свого бізнесу. Тобто, він не буде працювати з фізичними особами.

Основними завданнями Державного банку розвитку є:

– середньо- та довгострокове кредитування банків на поворотній основі з метою реалізації державних цільових програм, що забезпечують економічне зростання;

– середньо- та довгострокове кредитування суб'єктів господарювання на поворотній основі, що реалізують інвестиційні проєкти та проєкти соціально-економічного розвитку у пріоритетних галузях економіки;

– залучення внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів для реалізації державних цільових програм, у тому числі під державні гарантії;

– співпраця з міжнародними фінансовими організаціями з питань залучення коштів, а також реалізації інвестиційних проєктів та проєктів соціально-економічного розвитку [14].

Отже, на Державний банк розвитку покладаються функції з фінансування суспільно значимих проєктів. Україна вже має кілька проєктів на загальну суму 600 млн. грн. («Укравтодор», «Укргідроенерго»), які

можуть бути профінансовані за рахунок коштів Українського банку реконструкції та розвитку [15].

Основним же джерелом фінансування діяльності Державного банку розвитку буде держава. Кабінет міністрів України передав Міністерству фінансів повноваження з управління корпоративними правами держави в Українському банку реконструкції та розвитку в червні 2013 року. Держава в особі Міністерства фінансів України отримала пакет акцій УБРР на суму 117,993 млн. грн., що становить 99,9945% статутного капіталу банку [16]. Тобто, основним джерелом фінансування інвестиційних проєктів буде статутний капітал УБРР, який сформований за рахунок коштів Державного бюджету України. Крім того, у 2014 році Міністерство фінансів України випустить облигації внутрішньої державної позики на суму 5 млрд. гривень, які внесуть до статутного капіталу УБРР [17]. Також, кредитні ресурси Державного банку розвитку формуватимуться за рахунок коштів, залучених на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, в тому числі під державні гарантії.

Ще одним джерелом кредитних ресурсів Державного банку розвитку є кошти, залучені від юридичних осіб, які приймають участь у реалізації інвестиційних проєктів та кошти МФО.

Однак функціонування Державного банку розвитку в Україні пов'язане з певними ризиками.

Особливістю Державного банку розвитку є той факт, що йому надається більше функцій з довгострокового кредитування. На нього не поширюються вимоги, встановлені Національним банком України, щодо обов'язкових економічних нормативів та лімітів відкритої валютної позиції, нормативів обов'язкового резервування коштів. Проте, це ставить під сумнів можливість належного функціонування Державного банку розвитку.

Існують ще ризики того, що Державний банк розвитку створить конкуренцію звичайним комерційним банкам за рахунок демпінгу кредитних пропозицій. Адже існуючі банки і так із задоволенням кредитують кредитоспроможні підприємства з рентабельними проєктами.

Незадовільний фінансовий стан УБРР вказує на те, що можливою є ситуація, за якої один державний банк буде реорганізований в інший, проте активізації довгострокового кредитування не відбудеться. Про це свідчать дані з рис. 2 і 3, згідно з якими станом на 1 січня 2014 р. активи УБРР склали 128,927 млн. грн., за цим показником він посідає останнє місце серед банків України. УБРР веде два роки поспіль збиткову діяльність. Так, за 2013 рік банк отримав збиток в розмірі 407 тис. грн.. Збитки швидко зменшили капітал банку. Станом на 1 січня 2014 року регулятивний капітал УБРР становив 100,056 млн. грн. при нормативному значенні 120 млн. грн., рентабельність активів 0,07%. Все це вказує на неефективність використання ресурсів і капіталу УБРР.

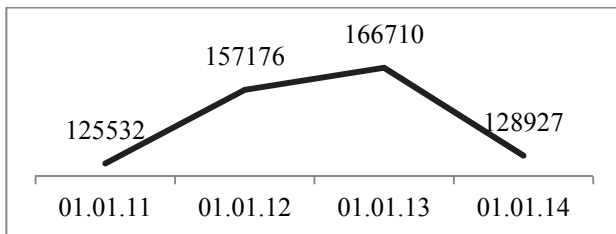

Рис. 2. Динаміка активів УБРР, 01.01.2011 – 01.01.2014, тис. грн. [18]

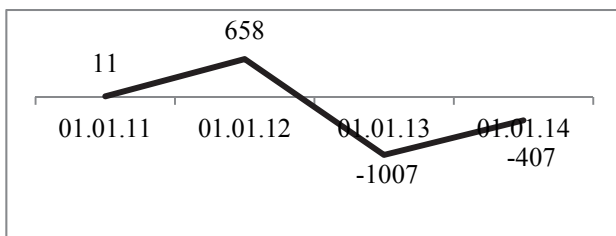

Рис. 3. Динаміка фінансових результатів УБРР, 01.01.2011 – 01.01.2014, тис. грн. [18]

Також важливою передумовою успішного функціонування Державного банку розвитку України є об'єктивний відбір проектів для фінансування, усунення корупційної складової, адже, в Україні вже давно постала необхідність у створенні простих і прозорих умов ведення господарської діяльності. При відборі інвестиційних проектів пріоритет не може бути відданий «пролобіюваним» проектам, оскільки в протилежному випадку бюджетні кошти будуть використані неефективно.

Висновки. Основною передумовою створення банків розвитку в країнах була

необхідність у довгостроковому, недорогому і масштабному фінансуванні національної економіки. Сьогодні ця обставина залишається важливою через наявність потреби в такому фінансуванні інфраструктури і ряду низькоприбуткових галузей економіки, а також малих і середніх підприємств.

В Україні сьогодні є кілька галузей, куди іноземці побоюються вкладати гроші, адже для інвесторів важливими показниками є висока прибутковість, безпека ведення бізнесу та перспектива розвитку. Іноземні інвестори не впевнені, що вкладені ними кошти повернуться до них знову. Установа банку розвитку може стати важливим інститутом у забезпеченні економічного розвитку в найближчі десятиліття. Джерелом фінансових ресурсів Державного банку розвитку України будуть бюджет і залучені фінансові ресурси під державні гарантії. Основне завдання банку розвитку – надання практично відсутніх в Україні на сьогодні довгострокових кредитів. Їх одержувачами повинні стати стратегічні сектори вітчизняної економіки та високотехнологічні галузі.

Підводячи підсумки аналізу світового досвіду створення банків розвитку, слід відзначити наступне: по-перше, найчастіше банки розвитку орієнтуються у кредитуванні галузевим принципом, обираючи при цьому перспективні технологічні проекти. У зв'язку з цим роль банку розвитку в національній економіці може бути досить значною.

Державний банк розвитку може стати одним із основних інвесторів вітчизняної економіки, сприяючи збільшенню середньота довгострокового кредитування інвестиційних та інноваційних проектів, залученню довгострокових зовнішніх інвестицій, розвитку співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та інститутами розвитку інших країн, підтримці структурних змін в економіці, модернізації підприємств, розвитку банківської системи.

Таким чином, в майбутньому перед Державним банком розвитку України постає серйозна проблема залучення коштів для реалізації кредитних програм активізації економіки України.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є визначення додаткових шляхів залучення коштів для реалізації кре-

дитних програм активізації економіки України.

Література

1. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: у 3 т. Т. 2: Механізми грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України / За ред. А. І. Даниленка. – К. : Фенікс, 2008. – 442 с.
2. Стратегическое управление в зарубежных финансовых институтах развития / Под ред. В. Д. Андрианова. – М. : Изд-во «Консалтбанкир», 2012. – 272 с.
3. Офіційний сайт Банку розвитку Японії [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.dbj.jp/en>>
4. Бразильский банк развития: опыт стратегического управления. – 2012 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/strman/sm201202bra.pdf>>
5. Международная практика создания инвестиционных фондов финансовыми институтами развития // Информационно-аналитический материал. – 2012 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/strman/sm201212.pdf>>
6. Корейский банк развития: опыт стратегического управления. – 2012 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/strman/sm201202kor.pdf>>
7. Офіційний сайт Канадського банку розвитку бізнесу [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.bdc.ca/>>
8. Офіційний сайт Африканського банку розвитку [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.afdb.org/en/>>
9. Офіційний сайт Банку розвитку Республіки Білорусь [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://brrb.by/>>
10. Офіційний сайт Банку розвитку Казахстану [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.kdb.kz/ru/>>
11. Офіційний сайт «Фонду національного добробуту Самрук-Казина» [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<https://sk.kz/>>
12. Офіційний сайт аналітичного центру Legatum Institute [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.prosperity.com/>>
13. Rethinking the role of National Development Banks [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.un.org/esa/ffd/msc/ndb/NDBsDOCUMENT-REV-E-020606.pdf>>
14. Проект закону України «Про державний банк розвитку України» № 3445 від 18.10.2013 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.rada.gov.ua/>>
15. Сергій Арбузов на міжнародній конференції «ABC: Україна і Партнери» // Інформаційно-аналітичний портал «РБК-Україна» [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.rbc.ua/>>
16. Офіційний сайт інформаційного агентства «УНІАН» [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.unian.net>>
17. Закон України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.rada.gov.ua/>>
18. Фінансова звітність ПАТ «Український банк реконструкції та розвитку» [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://www.ubrr.com.ua/>>

Обобщен зарубежный опыт создания банков развития и рассмотрены основные направления их инвестиционной деятельности. Определены потенциальные преимущества Государственного банка развития Украины и выявлены основные риски его функционирования. Обосновано, что Государственный банк развития может стать одним из перспективных инвесторов отечественной экономики, который будет способствовать увеличению масштабов средне- и долгосрочного кредитования инвестиционных и инновационных проектов в национальной экономике.

Ключевые слова: банк развития, Государственный банк развития Украины, финансирование, преимущества, риски, направления инвестиционной деятельности.

The foreign experience of establishing development banks is generalized. The main directions of investment activity of development banks are considered. The potential advantages and risks of operation of the State development bank of Ukraine are defined. It is proved that the State development bank can become one of perspective investors in domestic economy to promote the increase in average and long-term crediting of investment and innovative projects.

Keywords: development bank, State development bank of Ukraine, financing, advantages, risks, directions of investment activity.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Шелудько Н. М.

Надійшла до редакції 27.02.14 р.